

Terugblik Architectuurcafé: 'Wolfskuil vernieuwt'

9 nov 2018 | tuinstad Wolfskuil - Nachtegaalplein en omgeving

Nadat iedereen van koffie of thee was voorzien en een plaatsje gevonden had in de 'caféruimte' van het Wijkcentrum Titus Brandsma, werden de ongeveer 40 bezoekers welkom geheten. Tijdens de inleiding werd het (strip)boek 'Sterke verhalen uit de Wolfskuil' getoond, met veel informatie over de wijk Wolfskuil. Hierin staat o.a. de herkomst van de naam van de Nijmeegse wijk.

... De wolf, die hier eeuwenlang leefde, had aan grenzen evenmin een boodschap. Vanuit de bossen in de wijde omgeving trok het woeste dier de bewoonde wereld in, op zoek naar een prooi om de honger te stillen. De boeren, die buiten de veilige stadswallen woonden, probeerden hun vee en kroost uit alle macht te beschermen. Aanvankelijk stonden ze er helemaal alleen voor, maar later schoot het stadsbestuur te hulp. De molenaar kreeg de opdracht om iedere dag naar de top van de molen te klauteren om vanaf de wieken de omgeving af te speuren. Als hij een wolf zag, dan blies de molenaar op z'n trompet om daarmee alle boeren uit het gebied te waarschuwen. Zodra zij het trompetgeschal hoorden, kwamen de manhaftige boeren in actie. Gezamenlijk probeerden ze de wolf in te sluiten, een kuil in te drijven en uiteindelijk te doden. Dit bleek zo succesvol dat de boeren naar verluid in 1803 de laatste Nederlandse wolf in deze uitgestrekte kuil om het leven brachten. Ruim een eeuw later (in 1916) verrees op diezelfde plek een woonwijk voor een onverschrokken bevolking: De Wolfskuil. ...

Hierna gaat stedenbouwkundige Kees Teeken in op het ontstaan van tuinstad Wolfskuil. In het begin van de 20ste eeuw lijkt er een verbetering van de leefomstandigheden op komst.

Nadat in 1901 de woningwet zijn intrede doet en er woningbouwverenigingen worden opgericht, ontstaan de eerste grootschalige uitbreidingsplannen. De volkswijk Wolfskuil is daar één van. Tussen de bestaande uitvalswegen werd de Wijk Wolfskuil gefaseerd gebouwd op basis van het tuinstadmodel. Nachtegaalplein en omgeving is als eerste buurtje gebouwd rond 1916, gelegen tussen Koninginnelaan en Pastoor Zegersstraat. In het tuinstadmodel worden de aantrekkelijkheden van een dorp gecombineerd met de voordelen van de stad. Een ruime en hiërarchisch opgebouwde structuur met veel groen, rechte hoofdstraten en korte gebogen woonstraten rondom pleintjes.

Nachtegaalplein en omgeving – oude situatie (uit 'Nijmegen vanuit de lucht'; RoVorm Uitg. bv - 2007)

Delen van de wijk Wolfskuil hebben de laatste jaren een metamorfose ondergaan. Het Nachtegaalplein en omgeving is volledig opnieuw opgebouwd op basis van het tuinstadprincipe, volgens oorspronkelijk stedenbouwkundig plan. In 2005 is het Nachtegaalplein en omgeving aangewezen tot een gemeentelijk beschermd stadsbeeld. Tussen Koninginnelaan en Pastoor Zegersstraat is vervangende nieuwbouw gekomen in fraai gedetailleerde baksteenarchitectuur.

Hierna gaan we onder leiding van architect Reinier Ubels en stedenbouwkundige Kees Teeken in twee groepen de wijk in, om het nieuwbouw- c.q. renovatieproject te gaan bekijken. De architect en Kees vertellen gepassioneerd over de opbouw van de wijk in een mix van huur- en koopwoningen, de vormgeving van de woningen en het gebruik van de verschillende materialen. Er is o.a. gekozen voor een genuanceerde baksteen (type Golborn van Daas Zeddam) voor het gehele project.

De architect, Reinier Ubels van MIX architectuur geeft - nadat wij zijn teruggekomen in het wijkcentrum - een toelichting op de 1^e fase van het nieuwbouwplan van 57 sociale huurwoningen en 38 vrije sectorwoningen. Hij legt uit dat zij de winnaar van de tender waren, die woningcorporatie Portaal als opdrachtgever had uitgeschreven. Middels schetsen legt hij uit dat voor de vormgeving van de nieuwbouw nadrukkelijk is gekeken naar de bestaande typologie van de woningen: aandacht voor de kleinschaligheid van de woningen, de woonblokken laten meebewegen met de bocht in de straat, het verschil in dakhoogten, het terugspringen van de gevels, de plek van de topgevels terugbrengen, het verbijzonderen van de hoekwoningen, de rode dakpannen, de dakkapellen, het verdiept liggen en vooruitspringen van de kozijnen, het ritme van de gemetselde penanten doorzetten in de gemetselde tuinafscheidingen. Ook het behouden van het poortgebouw is mooi geïntegreerd in de nieuwbouw, door er twee appartementenvleugels aan toe te voegen. Reinier Ubels, Kees Teeken en Robert Hendriks van Portaal beantwoorden tenslotte nog enige vragen. Iedereen was het er over eens dat het een mooi project is geworden, dat het door de samenwerking tussen bewoners, woningcorporatie Portaal, de gemeente Nijmegen, Mix architectuur, institutionele belegger Bouwinvest en bouwer Klokgroep, een voorbeeld is voor de aanpak van de oude volkswijken in Nijmegen en ver daarbuiten.

De middag werd afgesloten met dank aan de gastsprekers, de bezoekers en het wijkcentrum.